

RENT VATTEN OCH SANITET

Rent vatten är en mänsklig rättighet, men varje dag dör 800 barn under fem år på grund av exempelvis smutsigt vatten och brist på toaletter. Problemen är stora i världens slumområden och särskilt utsatta är kvinnor och barn. Ofta är det kvinnors och flickors uppgift att hämta vatten. Det kan även vara farligt att uträtta sina behov utomhus.

Hur kan satsningar på ökad tillgång till rent vatten och bättre avloppssystem leda till utveckling i ett område? Resonera utifrån två av begreppen i rutan.

Miljö
Hälsa
Utbildning
Försörjning

Uppgift 20

Formulering av uppgiften

Hur kan satsningar på ökad tillgång till rent vatten och bättre avloppssystem leda till utveckling i ett område? Resonera utifrån två av begreppen i rutan. (Miljö, Hälsa, Utbildning, Försörjning)

Uppgiften bedöms utifrån följande del av kunskapskraven

Eleven kan resonera om olika ekologiska, ekonomiska och sociala hållbarhetsfrågor och redogör då för **enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/välutvecklade och väl** underbyggda förslag på lösningar där några konsekvenser för människa, samhälle och natur vägs in.

Bedömningsaspekter och progression

Läraren ska bedöma i vilken utsträckning elevsvaret

- innehåller relevanta resonemang om hur satsningar på ökad tillgång till rent vatten och bättre avloppssystem leder till utveckling i ett område.
- kopplas till begreppen på ett relevant sätt.
- innehåller orsakssamband/orsakssamband som förtydligas genom att flera faktorer relateras till varandra på ett meningsfullt sätt eller att eleven använder ett relevant exempel.

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
Eleven resonemang om satsningar är relevant och kan kopplas till ett av begreppen på ett relevant sätt.*	Eleven resonemang om satsningar är relevant och kan kopplas till två av begreppen på ett relevant sätt.	Eleven resonemang om satsningar är relevant kan kopplas till två av begreppen på ett relevant sätt.*
Eleven resonemang innehåller ett orsakssamband . Exempel på ett orsakssamband: <i>Satsningar på renare vatten kan göra att färre barn blir sjuka och dör av det smutsiga vattnet.</i> (a → b)	Eleven resonemang innehåller ett orsakssamband som förtydligas genom att flera faktorer relateras till varandra på ett meningsfullt sätt eller att eleven använder ett relevant exempel. Exempel på ett orsakssamband som förtydligas: <i>Satsningar på vatten och avlopp kan leda till att färre blir sjuka eftersom hygien blir bättre. T.ex. kan sjukdomar som kolera, diarré och sådana sjukdomar minska eftersom det lättare sprids i smutsigt vatten och där det är varmt.</i> (a → b + exempel)	Eleven resonemang innehåller flera orsakssamband som förtydligas genom att flera faktorer relateras till varandra på ett meningsfullt sätt eller att eleven använder ett relevant exempel. Exempel på orsakssamband som förtydligas: se nivå C.

*Kommentar: Eleven förklaring ska kopplas till begreppet/begreppen. Det innebär inte att begreppet/begreppen måste nämnas, det räcker att det framgår att eleven resonemang kopplas till innebörden av begreppet/begreppen.

Relevanta satsningar och dess följder kan exempelvis handla om:

- **Miljö:** Med bättre avlopp kan avloppsvatten renas istället för att hamna i dricksvattnet/närmiljön, ökad trygghet för t.ex. flickor/kvinnor när de slipper uträtta sina behov utomhus.
- **Hälsa:** Sjukdomar som en följd av orent vatten kan begränsas, minskad spädbarnsdödlighet.
- **Utbildning:** Minskat arbete med att hämta vatten frigör tid för utbildning (särskilt för kvinnor i vissa delar av världen), större möjlighet för barnen att gå i skolan om det finns toaletter och tillgång till rent vatten där. Om färre barn blir sjuka (p.g.a. orent vatten) kan deras närvaro i skolan öka.
- **Försörjning:** Minskat arbete med att hämta vatten frigör tid för annat arbete. Om färre människor blir sjuka (p.g.a. orent vatten) har fler möjlighet att arbeta.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå E

Det blir bättre där om inte lika många blir sjuka av det smutsiga vattnet. Det blir också lättare för barnen att koncentrera sig och då är det bra för utbildningen.

Bedömningskommentar till exemplet

Eleven tar upp en relevant förklaring som kopplas till begreppet hälsa (färre sjuka) och elevens resonemang innehåller ett orsakssamband (smutsigt vatten → sjukdom). Resonemanget om att det blir bättre för utbildningen är vagt och bedöms inte som en relevant användning av begreppet.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå C

En större satsning skulle leda till förbättrad hälsa hos människor då de lätt kan bli sjuka av smutsigt dricksvatten och bakterier sprids lätt med ofungerande toaletter eller dåliga avlopp. Med toaletter och avlopp tas smuts om hand och det leder till att miljön skulle bli bättre och renare vilket innebär att människornas hälsa förbättras.

Bedömningskommentar till exemplet

Elevens resonemang är relevant och kopplas till två av begreppen (hälsa och miljö). Elevens resonemang innehåller ett orsakssamband som förtydligas (avlopp/toaletter → miljöföroreningar minskar → människors hälsa förbättras).

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå A

Blir vatten och toaletter fräschare i slumområden kommer det att leda till en bättre hälsa hos befolkningen. Får man rent vatten att dricka kommer det att förhindra mycket sjukdomar, t.ex. kolera (som uppstår när man får i sig smutsigt vatten). Satsar man också på områdena med mer vatten slipper människorna gå länge för att hämta vattnet för att sedan känka hem tunga dunkar. Denna tid kan man istället lägga på utbildning och arbete. Barn slutar skolan för att de måste hjälpa till hemma, dels med sådana saker. Då ska de egentligen vara i skolan och utbildas för att sedan kunna förbättra samhället.

Bedömningskommentar till exemplet

Elevens resonemang är relevant och kopplas till flera av begreppen på ett relevant sätt (hälsa, utbildning, försörjning). Elevens resonemang innehåller flera orsakssamband som förtydligas (arbete med att hämta vatten → tar tid från arbete och skola → påverkar hela samhället negativt), samt (renare vatten/toaletter → bättre hälsa hos befolkningen). Eleven förtydligar resonemanget med ett exempel (kolera).